

Tone Pavček

slovenski pesnik, esejist, prevajalec in urednik, * 29. september 1928, Šentjurij pri Mirni Peči

Tone Pavček se je rodil 29. septembra leta 1928 v Šentjuriju pri Novem mestu, kjer je živel do svojega 16. leta. Prvi razred osnovne šole je obiskoval v Mirni Peči, naslednje leto pa so ga prešolali v internat k nunam v Ljubljano. Med vojno je dve leti bival v domačem kraju. Rad je kmetoval pri sorodnikih. V Ljubljani je končal tudi gimnazijo in študij prava.

Poleg svoje pisateljske kariere je Pavček zelo dejaven tudi na drugih področjih. Nekaj časa je deloval kot urednik na RTV Slovenija, bil med letoma 1963 in 1967 direktor Mladinskega gledališča v Ljubljani, med 1972 in 1990 odgovorni urednik Cankarjeve založbe, od leta 1979 do 1983 pa je bil tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev.

Leta 1989 je na ljudskem zborovanju prebral 2. majniško deklaracijo ter se zavzel za slovensko neodvisnost. Leta 1996 ga je Unicef imenoval za enega izmed svojih ambasadorjev. Od leta 2001 je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Še vedno je pogost gost številnih literarnih večerov, bralnih značk in različnih srečanj. Pavček je prejel tudi naziv vinski vitez, saj vzgaja vinograd trte refošk.

Leta 1953 je skupaj s Kovičem, Menartom in Zlobcem izdal *Pesmi štirih*. V slovenski povojni književnosti se je uveljavil kot predstavnik intimizma.

Za otroke je napisal več kot 20 del, med katerimi je najuspešnejše delo *Juri Muri v Afriki* (1958). Zbirka *Majnice in fulaste pesmi* (1996) je zasnovana v sodobnem najstniškem duhu in govoru. Napisal je tudi dve pripovedni deli za otroke: *Kaj je najlepše* (1969) in *Mokedaj* (1976).

Pesniške zbirke za odrasle

Sanje živijo dalje, 1958
Ujeti ocean, 1964
Zapisi, 1972
Iskanje sveta, 1973
Poganske hvalnice, 1976
Pesmi, 1978
Dediščina, 1983
Goličava, 1988
Temna zarja, 1996
Dolenjske bližine, 1998
Upočasnitve, 1998
Darovi, 2005
Ujedanke, 2006
To je, kar je, 2008
Same pesmi o ljubezni, 2008
Samo tu lahko živim, 2008

Pesniške zbirke za otroke

Trije bratje in zlata ptica, 1956
Maček na dopustu, 1957
Juri-Muri v Afriki 1958'
Polž pred nebotičnikom, 1960
Velesenzacija, 1961
Vrtiljak
Mokedaj
Sončece v žepu, 1960
Strašni lovec Bumbum, 1969
Čenčarija, 1975
Slon v žepu, 1979
Prave (in neprave) pesmi, 1986
Besede za sladkosnede, 1991
Majhen dober dan, 1992
Sonce in sončece, 1993
Živalski ringaraja, 1994
Majnice, fulaste pesmi, 1996
Deček gre za soncem, 1998
S črko čez Krko, 2003
Njena zgodba in Fantova zgodba

Prevajalni opus

Pavček velja za mojstrskega prevajalca. Prevaja rusko poezijo 20. stol. (Jesenin, Majakovski, Ahamatova, Pasternak in Cvetajeva), pomembni pa so tudi prevodi iz srbohrvaščine, beloruščine, gruzijsščine in albanščine. Prevajal je tudi iz drugih slovanskih jezikov, poleg poezije za odrasle še pesmi za mladino.

V tuje jezike so prevedene tudi njegove pesmi, v knjižni obliki med drugim v ruščino, srbsščino, češčino, makedonščino, hrvaščino, gruzinščino in azerbajdžanščino. Njegova mladinska dela zasledimo v Internationale Jungendbibliothek v Münchnu, v Media Library v Sarajevu ter v brošuri britanske založbe Calder & Boyars.

Na ljudski šoli v Škofičah (Schiefling) otroci berejo knjigo Juri Muri v Afriki za domače branje.

Priznanja

Za pesniško zbirko Dediščina je Pavček leta 1984 dobil Prešernovo nagrado. Dobil je tudi Nagrado Prešernovega sklada za pesniško zbirko Ujeti ocean, že dvakrat pa je prejel Levstikovo nagrado, in sicer leta 1958 za delo Juri Muri v Afriki in leta 1961 za pesniško zbirko Velesenzacija. Ponaša se še s Kajuhovo nagrado iz leta 1986, ki jo je dobil za pesniško zbirko Prave in neprave pesmi, Trdinovo nagrado iz leta 1959 za pesniško zbirko Sanje živijo dalje in nagrado večernica iz leta 1996 za pesniško zbirko Majnice. Leta 1979 je v Novem Sadu prejel nagrado zmajevе dečje igre.

“ ... A ob vsem tem je treba reči: nagrade niso merilo resničnega uspeha, važneje je, da sam čutiš v sebi odgovornost za napisano in da ostajaš v sebi živ in občutljiv za nove pesmi. In tudi, da te kdo kdaj bere.
—Tone Pavček ”

“ ... Ko hodiš, pojdi zmeraj do konca. Spomladi do rožne cvetice, poleti do zrele pšenice, jeseni do polne police, pozimi do snežne kraljice, v knjigi do zadnje vrstice, v življenju do prave resnice, v sebi do rdečice čez eno in drugo lice. A če ne prideš ne prvič, ne drugič do krova in pravega kova poskusi: vnovič in zopet in znova.

—Tone Pavček ”

Za njegove življenjske dosežke ga je leta 2007 Mestna občina Ljubljana imenovala za častnega meščana. Je tudi častni meščan Novega mesta in Mirne Peči. Leta 2009 je za svoje umetniško delovanje prejel zlati red za zasluge Republike Slovenije.^[1]